

JURNALUL LITERAR

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ DE CRITICĂ ȘI INFORMAȚIE LITERARĂ

DIRECTOR / G. CĂLINESCU

Inreg. la No. 28 din 19 Dec. 1938 Reg.
Publ. periodice la Trib. S. III C. Iași

Redacția și Administrația / Librăria Ath. Gheorghiu
Iași — Strada Cuza-Vodă No. 54 — Telefon No. 1301

Abonamentul anual / Lei 120
Pentru instituțiuni / Lei 500

Musset și George Sand

Nu numai criticii, dar și psihologii s'au ocupat de cazul lui Alfred de Musset, ale cărui relații cu fosta M-me Dudevant prezentau aspecte cu totul ieșite din comun. Amanții din Veneția au sfârșit repede prin a rupe legăturile, prin a sfărâma frumoasa lor idilă romantică. — unu, Musset dându-ne „La confession d'un enfant du siècle”, cealaltă, adică G. Sand, scriind mai departe romane pline de prospețime lirică și accente sentimentale. Pentru istoria literară e firește cu deosebire interesant evidențierea cauzelor ce au dus la această separare între poet și scriitoare, căci aceste cauze aruncă o lumină și asupra poeziei și asupra caracterelor diferite ale lui Musset și G. Sand. În Iunie 1833, directorul publicației „Revue des deux mondes”, François Buloz, invită la un dejun pe mai mulți amici, poeți și scriitori, între care și cei doi viitori amanți.

Tânărul și frumosul dandy cu pletele lungi, mustața mică și ținuta elegantă întâlnește astfel pentru prima oară pe autoarea „Indiane”, grațioasă, cu ochi negri și pătrunzător. Ea e mai în vârstă, cu mai multă experiență în viață; fusese soția lui Casimir Dudevant de care se despărțise; apoi amanta lui Jules Sandeau și Prosper Mérimée; suferise mult, se resemnase; și acum stă înaintea ei poetul „Namounei” și al „Nopților”. Musset e aproape un adolescent, asemeni lui Octave de T... eroul din „La Confession d'un enfant du siècle”. Iată portretul lui suflător: bun, entuziast, inteligent, sensibil, exaltat, simplic, atins până la lacrimi de cel mai neînsemnat lucru, dar în același timp cam violent, impulsiv, orgolios, despot, aspru, neîncrezător, iritat, excesiv și egoist. Toată viața fusese alintat, de părinți și de lume. Faptul acesta explică întregul fel de a fi al său: delicatetea, susceptibilitatea, nervozitatea și melancolia lui. În genere Musset prezenta în această vreme un suflet contradictoriu, disarmonic, plin de contraste și nestabil. Era în adevăr, în anul când a întâlnit-o pe Georges Sand, o natură excesiv de romantică. Această natură a poetului se lovea de suflul mai viril și mai echilibrat al scriitoarei; aceasta era mai simplă, mai burgheză, nu-și lua aere aristocratice, se complăcea în muncă, nu în vi-

sare. Față de poet, ea era ca o mamă; lui Musset îi plăcea să fie alintat. Dar nu se scurse multă vreme și începură să se chinuiească între ei. Musset era mai susceptibil și mai gelos. Concepțiile și gusturile lor erau diferite. Nu se înțelegeau; se suspectau și se urau în ascuns. Voiajul lor în Veneția era în același timp culminarea dragostei lor, dar și începutul sfârșitului aventurii. Întâi se îmbolnăvește Musset și e îngrijit de partenera lui; pe urmă cade bolnavă și Sand. Atunci apare acel personaj faimos care deslănțe drama: Pietro Pagello, medic italian. Între acesta și amanta poetului se țese o iubire sentimentală care determină, bine înțeles, o gelozie furibundă în inima lui Alfred de Musset. Totuși, — și aci începe taina fenomenului — reacțiunile poetului sunt tocmai contrarii celor la care ne așteptam. Cu toată ranchiuna și mânia contra iubitei sale, el ia atitudine extrem de generoasă, lipsite de orice semn de ură. Unii psihologi au vrut să vadă în aceasta o tendință patologică a lui Musset: un fel de infantilism psihic sau predominarea asociației prin contrast. În realitate firea sa sensibilă e aceea a unui artist cu imaginație poetică ce precumpăneste și pune în inferioritate celelalte facultăți suflătoare. Amorul pentru el e un ideal, este deasupra tuturor amorurilor obișnuite, trăite, concepute. De aceea pornirile geloziei erau depășite de aspirațiile sale superioare. Din Paris, unde se refugiase, el scrie lui G. Sand că o iartă, că o înțelege, că iubirea lor rămâne totuși și nici nu s'ar putea stinge vreodată. Ea îi răspunde: „simt că ne vom iubi toată viața cu inima, cu inteligența, că vom căuta printr-o sfântă afeccțiune să ne vindecăm mutual de tot răul ce ni l-am făcut unul altuia. Lumea nu ne va înțelege. Cu atât mai bine, noi ne vom iubi și vom râde de ea”. În 1834, Musset îi scrie din Baden: „Nu voi muri înainte de a scrie cartea despre mine și tine (despre tine mai ales); nu, frumoasa, sfânta mea logodnică, nu vei adormi pe acest pământ recăzând să știi pe cine a purtat el. Nu, nu, și-o jur pe tine-rețea, pe genul meu, nu va crește pe mormântul tău decât crini fără pată. Cu mâinile acestea ale mele voi pune epitaful tău în marmură mai pură decât statuile gloriilor noastre de o zi. Posteritatea va repeta numele noastre, ca

acelea ale amantilor nemuritori ce nu mai poartă decât un nume pentru amândoi; ca Romeo și Julieta, ca Héloïse și Abélard. Nimeni nu va vorbi vreodată de unul fără să amintească de celălalt. Va fi o căsătorie mai sfântă decât acelea ce le fac preoții, căsătoria nepieritoare și castă a inteligenței. Ea, inteligența, va înscrie cifrele noastre pe noua coajă a arborelui vieții”.

Desigur, personalitatea lui Musset interesează și din punct de vedere psihologic — și am zice și social. Romanul său — „La Confession d'un enfant du siècle” — nu e numai romanul unei pasiuni puternice, dar și cel al generației desechilibrată dela 1830. Cum în adevăr mărturisește eroul principal care povestește acțiunea, tinerimea, dela 1830 pierduse toate năzuințele și idealurile ce divinizau generațiile anterioare. Pesimismul, descurajarea erau un rezultat al pierderii oricărei credințe, al scepticismului și materialismului, al primatului voluptății și desfrăului, al dispariției oricărei forme înalte de spiritualitate, al înlocuirii iubirii prin sexualitate, al substituirii cultului pentru erou, pentru adevăr și frumos prin cultul plăcerilor ieftine și al succeselor mondene. Musset nu putea scăpa de influența ambianței. Numai iubirea sa spirituală, religioasă pentru George Sand l-a putut scoate din mocirla poftelor și vanităților vremii. Dar el a rămas dezechilibrat prin faptul că aparține organic generației ce i-a urmat lui Napoleon Bonaparte. Structura psihică și nervoasă a tinerilor apăruți în lume după crâncenle războaie ale Imperiului era mai delicată și mai slabă. Mamele trăiseră în emoțiile și spaimile acelor ani grei când soții erau purtați pe fronturi și mureau în expedițiile napoleoniene. Pe când cei bătrâni își cheltuiseră astfel energiile lor virile, servindu-l pe împărat (și cu încredințarea că servesc astfel înalte principii sociale și politice) tinerii din generația lui Musset nu erau animați de mari idei (mai ales după anul 1830, data înăbușirii revoluției republicanelor). Ei își cheltuiau forțele pentru scopuri mărunte sau se neurastenizau. Același „mal du siècle” cuprinsese suflatele ca și la sfârșitul secolului 18-lea. Aceasta era deci constelația socială în care trăia Musset în vremea când a cunoscut-o pe George Sand.

I. Bunescu

O mie de poeți

În câmpul artei cuvântul „tânăr” nu are niciun înțeles, tânăr fiind orice autor, de orice vârstă, care ni se revelează ca artist. Toată arta, prin chiar esența ei, este tânără. Este adevărat că noi de pildă, cultivând sistematic pe bătrâni, apelăm aproape numai la tineri, dar nu la tineri ca tineri, ci la tineri ca talente. Un tânăr fără talent pentru noi este un om fără vârstă. Privim cu simpatie toate publicațiile de tineri, fiindcă în ele stă ascuns viitorul culturii noastre, dar ne pare greșită această mentalitate a tinerilor de a face „front”, de a se exalta între ei, fără a se încredința întâi dacă au talent și fără a se încadra în tradiție. Iată o pildă de aberație. Un d. Octav Rusu publică în „Editura Noastră” o monografie despre „Vasile Alexievici, Poet al suferinței”. Biografia, studiu în regulă despre noastre, dar ne pare greșită această mentalitate a tinerilor de a face „front”, de a se exalta între ei, fără a se încredința întâi dacă au talent și fără a se încadra în tradiție. Iată o pildă de aberație. Un d. Octav Rusu publică în „Editura Noastră” o monografie despre „Vasile Alexievici, Poet al suferinței”. Biografia, studiu în regulă despre un biet bucovinean, vrednic de toată simpatia umană. Opera lui literară este însă inexistentă. Câteva poezii de început stângaci, nepublicabile. Critica însă vorbește de el ca de un poet posibil, ca de un viitor Eminescu, citându-ne între altele niște versuri „unde siguranța formei și precizia imaginii sunt desăvârșite”. Versurile sunt acestea: „Și-a Bucovinei visuri, cântate de-a lui unde / Moldova le ascultă, de ele se pătrunde”. Toate poeziile bietului băiat sunt de aceeași inexistență. Se citează și proză: „Freamătă pădurea sub adierea vântului, care își începe cântecul său obișnuit asupra toamnei. Frunzele îngălbenite ale arborilor tremură în bătaia vântului, așteptând mereu să cadă, pentru ca altele, la primăvară, să le ia locul”. Ce face d. Octav Rusu este în fond impietate. Când se vor convinge tinerii că o generație nu se poate întemeia fără spirit critic, recolta de o mie de poeți din 1939 se va mistui, cum s'au mistuit și cei 1000 de poeți din 1938.

J. L.

Edgar Poe

Amețitoare sunt accidentările vieții poetului american, ca însuși sufletul lui, putrezind între stătutele, coclotele ape ale vicliului și ale păcatului, dar încercând neîntreput să se smulgă și să se nălțe către cereștile lumi ale celui Eldorado mult visat.

Neobișnutele date externe ale vieții lui sunt toate o consecință, un reflex al singularității structurii suflătești a poetului, iar despre sufletul său, despre curiozitățile, înclinările, ca și despre defectele sale, artistul se mărturisește pe larg în opera sa. Confruntând trăsăturile psihice ale biografiei sale cu cele ale eroilor săi, ajungem la concluzia că fiecare din ei, dacă nu le-a atribuit pe de-a întregul firea sa, i-a investit cel puțin cu una din caracteristicile ei. În mănunchind-le obșinim cel mai adevărat portret psihic al scriitorului: „Întâia mea desvoltare intelectuală a fost neobișnuită, în mare parte chiar exagerată; în orice găseam prisos de mister și o lume întreagă de lucruri care să te facă să fii solemn sau să fi simțit în copilăria mea cu energia unui om matur, tot ceace găseam acum tipărit în memoria mea în linii așa de vii; un temperament entuziast ca al meu o imaginație ceva-cam întunecoasă, dar mereu vie, fascinat, participând cu toată ființa la suferință și la disperare, indiferent la partea strălucitoare a vieții; constituție delicată, îmi conservam (în cele mai vitrege situații) într'un grad surprinzător facultățile spiritului; ambiția mă stimula, energia pătimașă mă făcea să izbutesc; trei ani de ne-nărădăcineze obiceiurile vicioase; încurajată la viața de asemenea mijloace (bogăția părinților) firea mea se arătă în toată goliciunea ei; în vremele din urmă mă dădusem cu totul băuturii care, prin influența ei asupra temperamentului meu moștenit, mă făcea din ce în ce mai nesupus oricărui control; eram nervos, îngrozitor de nervos, boala îmi ascuțise simțurile, mai ales auzul mi se făcuse extraordinar de excitabil și fin. Auzeam tot ce se petrecea în cer și pe pământ, uneori chiar și lucruri care se petreceau în iad. Așa dar cum aș putea să fiu nebun? Preținsa mea nebunie nu era decât o ascuțire a simțurilor. Un om de geniu lipsit de

principii. Adevăratul meu nume? Prea a fost un obiect de dispreț, de groază și de scârbă pentru familia mea; tu, izgonitul, cel mai părăsit dintre toți izgoniții! nu ești oare mort pe vecie pentru lumea aceasta? pentru onorurile și florile și aspirațiile ei de aur? și oare nu plutește întotdeauna un nor negru, trist și fără margini între nădejdele tale și ceruri?”.

Aceasta este natura intimă a scriitorului și asupra trăsăturilor ei capitale își vor așinti privirile biografii săi.

Prima lor grijă este să-i stabilizească o ereditate morbidă răspunzătoare devăditele semne ale degenerescenței sale alcoolice. Aceasta pentru a-l scoate de sub vina unei împătimitiri voite, și pentru a o atribui unei fatalități organice. Același scop îl are și Poe când spune prin gura lui William Wilson: „Mi-ar plăcea să-i fac să creadă că am fost întrucâtva sclavul unor împrejurări mai presus de control omenesc. Aș dori să-i fac să caute și să descopere vreo mică oază de fatalitate într'un deșert întins de greșeli”. Că vinul era pentru el o fatalitate ne spun și versurile: „Și din toate torturile a trecut cea mai rea — teribila tortură a setei de a bea”.

Această sete este o veche moștenire. Din partea tatii, bunicii, unchiului, tatălui, au fost alcoolici. Din partea mamei, un străbunic, bunica, i-au căzut pradă; mama sa însăși, nedesvoltată normal, moare tuberculoasă. Alcoolismul și tuberculoza, răpindu-i de timpuriu părinții, E. Poe e luat de soția unui negustor bogat, Allan, în casa căruia e crescut în lux și dragoste, dar care sfârșește prin a se dezinteresa de el și a-l deszordonate pe care o duce poetul.

Moștenita patimă a alcoolului se manifestă foarte de timpuriu: la 17 ani. Sub imperiul ei extravaganței artistului iau o formă supărătoare pentru mediul inconjurator. La această vârstă e la universitatea din Virginia. Iată viața pe care o duce: „Firea mea se arătă în toată goliciunea ei și în beția nebună a desfrăului, călcăm în picioare și cele mai elementare legi de bună cuviință”. Se reîntoarce în casa bogătașului Allan, de unde pleacă în curând la Boston; nu mai putea trăi fără o totală independen-

*) Pentru toate versurile citate folosim traducerea d-lui Emil Gulian.

dență. Aici, în 1827, tipărește primul volum. Băutura îl duce la mizerie. Înrolarea în armată e o scăpare. Apare al doilea volum de versuri, pentru care critica are câteva cuvinte de laudă. Din cauza purtării rele e eliminat din școala militară de cadeti. Încep iar peregrinările prin taverne, mizeria, disperarea, de care se eliberează în fugile sale alcoolice. Al treilea volum de versuri e tipărit. Ajunș în pragul celei mai negre mizerii, fără cămașă, fără ciorapi, se refugiază la mătura sa, Maria Clemm, care l-a iubit ca o mamă. Ei îi dedică poezia „Mamei”: „Nu pot găsi în aprinsele vorbe de drag, niciuna atât de pioasă ca „Mamă” De aceea, așa mereu te-am chemat”. În marea ei începe să scrie nuleve fantastice și tot acum începe pasiunea pentru opium. A început să fie cunoscut. Ajunș critic și redactor la „Southern Literary Messenger” se însoară cu vara sa, Virginia, în vârstă de 13 ani. Dar nevoia de alcool luând caracterul clinic al dipsomaniei, își pierde slujba. Soția îi e tuberculoasă, nu are cu ce s'o îngrijească. Disperat se mută la New-York. Cu publicarea „Corbului e, de azi pe mâine, celebru. Între timp Virginia moare. Indrăgostit de o poezie n-o poate lua în căsătorie, fiindcă nu și ține promisiunea de-a nu mai bea. Acum viața lui se scurge între perioade de alcoolizare totală și zile de boală. O ultimă licărire de voință îi face să se înscrie într-o societate de temperanță și să plece la Baltimore. Aici propaganda electorală e în toi. În urma a cinci zile de băutură neînteruptă, cu diverși propagandiști, cadă în inconștiență. Din sala de vot e dus de-a dreptul la spital, pradă delirului alcoolic. Cu toate îngrijirile date conștiința nu-i revine decât pentru scurt timp, căci, pradă unui nou delir, moare în cursul lui, la 4 Octombrie 1849. Destinul a învins, după ce în tot cursul vieții, artistul a căutat, fără succes, să-i aștie calea. Poetul însuși ne dă vești despre fatalitatea căderii lui morale: „Până la sfârșit criza imaginației, criză în care ne reamintim toate impresiile care trebuie nestrămutat să ne facă să cădem, se produce. Încă odată, ideea posibilității salvării mele îmi pluti, umbră ușoară, în minte; o clipă în

Sanda Popescu

Urmare în pag. 3

Iconar

Iconar, sffelnic artist din alte vremi,
Ce-ai căutat în sat la noi în fapt de seară,
Cu sacul tău cel plin de tainice odoară?
Cu glasul tău cel blând pe cine oare chemi?

Se tângulesc tălângi cu dolne la răscruce
Amurg măreț de vară — candoare de poet —
Și glasul tău în vale se pierde 'ncet, 'ncet,
Apostol întru Domnul cel răstignit pe cruce.

Dar nimeni nu ră sare la poartă sau în prag
Să-ți leie o iconă, un bulgăr de tămăie
— Ca'n vremuri de bejenii, mi-l inima pustie —
Și-amurgu 'ncet te sorbe, bătrânule pribeag...

M. Spiridon

Foiletonul „Jurnalului Literar”

5.

Misterele castelului de Tristenburg

Ochii tuturor se îndreptară spre draperia de purpură care ascundea ușa în dosul căreia aruncase pe cei doi prizonieri, a căror soartă era pecetluită. Într'un pas greu, cadențat, Amedeu, Filip și Leon înaintară și scoțându-și săbiile dădură la o parte draperia, dintr'o smucitură. Ei bine, spectacolul ce-l văzură nu se poate descrie! În locul celor doi prizonieri zăcea la pământ cel mai voinic paznic al castelului, cu fața în sus, cu mâinile în lături. Drept în mijlocul pieptului cineva îi înfișase propria lui spadă.

La gură avea numai bulbuci de sânge. Iar prizonierii... — Domnilor, prizonierii au dispărut... anunță Filip întorcându-se spre consilierii. Să lăsăm consilierii. E vremea faptelor vitejești. Fiecare dintre noi are acum mai mult ca oricând datoria de a se retrage în liniște în camera sa. Să mediteze profund fiecare asupra celei mai puternice măsuri pentru descoperirea îngrozitoarelor taine care mișună în castelul Tristenburgului.

Să lăsăm vorbe, domnilor... — Să lăsăm vorbe... răspunse întregul consiliu, dispă-

rând după ușile care duceau, prin gangurile de piatră, în toate direcțiile castelului.

Și după ce bătu ceasul zece din toate orologiile, în sala de consiliu coborî o tăcere de plumb. Se auzeau totuși niște voci mărunte de parcă ar fi vorbit mobilele între ele. „Călărețul necunoscut”, de pe tabloul din colțul dela Apus parc'ar își ridicat deodată o mână, făcând semn „Fetei Pădurarului” din tabloul de pe peretele vecin. Din panoplie căzu fulgerător „sulița vânătoare” înfingându-se cu vârful în covor; și tremurând, „sulița vânătoare”, trofeu unic din cea mai cruntă bătălie purtată vreodată de Tristenburgi, scoțea un sunet tremurător asemeni unui vaet. În craniul de sub crucifixul de pe scriu, s'auzi o scrâșnire. Prin ziduri s'apropia un șgomot asemeni

unui vânt de noapte. Drapele de purpură se dădu la o parte și în camera întunecată a prinșilor paznicul ucis mișcă amândouă picioarele. Apoi totul încrămăci în tăcere de plumb.

„Călărețul necunoscut” din tablou privea drept înainte pe calul lui negru sub pânțelele căruia pictorul fără nume scrisese în stil gotic anul: 1273. „Fata Pădurarului” de pe tabloul vecin ținea în mână același vreas pe care îl culegea la marginea pădurii de sute și sute de ani...

În camera lui din aripa de la Răsărit a castelului, Amedeu își frângea mâinile plimbându-se cu pași rari. Prin minte îi fulgerau fel de fel de gânduri care de care mai s'auzi o scrâșnire. Prin ziduri s'apropia un șgomot asemeni

rele mister care plana ca un blestem peste castelul străbunilor. Și de câte ori ideea i se părea ca fiind cea căutată, plesnea din degete și plescăia din buze. Se opra în mijlocul camerei și exclamă: „A... Iată scăparea...”. Apoi ideile i se încălceau iar. Și se întuneca iar la față și își reînțepea plimbarea. Până la ora 11 fix când odată cu ultimul sunet al orologului, pendula căzu și se sfărâmă. Iar în locul pendulei scârții o ușă și prin deschizătură scăpărară zălele unui cavaler. Văzându-l, Amedeu scoase un răcnet de groază:

— Contele Roșcat...
Și fața i se învineți deodată.
— Dacă scoți o vorbă sau faci o mișcare, încep contele Eusebius Camillar
Urmare în pag. 4

Mihail Sebastian, Corespondența lui Proust
Vladimir Cavarnali, Răsădul verde... poezii

Ceece caracterizează studiul acesta al d-lui Mihail Sebastian este deosebita lui claritate, echilibrata dozare a documentației, într-o construcție ce urmează un plan organizatoric de o remarcabilă economie. Într-un volum de nici o sută de pagini, autorul a reușit să ne prezinte succint o bibliografie a corespondenței lui Proust și caracteristicile ei generale; să scoată din colosalul număr de scrieri (1200) câteva interesante și unele chiar neobservate elemente de biografie; să fixeze personalitatea covârșitoare a mamei lui Proust în opera și corespondența lui; să identifice unele elemente structurale ale marelui scriitor francez, evidențind preocupările, adesea chinuitoare, ale acestuia, în ce privește pregătirea și construcția operei, tehnica stilului ca și unele amănunte de „strategie literară”.

Ca informație, studiul d-lui Sebastian cuprinde suficiente date pentru scopul urmărit: un comentariu, de anumită precizie, cu ajutorul corespondenței, pe marginea romanului lui Proust. În asta, de altfel, stă întreg meritul autorului. Nu cercetarea în sine a corespondenței a urmărit, ci punerea ei în legătură cu opera scriitorului, pentru a contribui astfel la explicarea și definirea artei proustiene. Un exces de erudiție ar fi părut deci sec și nejustificat.

Scrisorile lui Marcel Proust, publicate în ziare, reviste și apoi și în diverse volume, au fost regrupate în colecția îngrijită de Robert Proust și Paul Brach, editată de librăria Plon sub titlul „Correspondance générale de Marcel Proust”. Colecția numără 5 volume, apărute între 1930-1936, gruparea fiind făcută după destinație: 1. *Lettre à Robert de Montesquiou*; 2. *Lettres à la Comtesse de Noailles*; 3. *Lettres à M. et Mme Sydney Schiff, Paul Souday, J. E. Blanche, Camille Vettard, J. Boulanger, Louis Martin Chauffier, E. R. Curtius, L. Gautier-Vignal*; 4. *Lettres à P. Lavallée, J. L. Vaudoyer, R. de Flers, Marquise de Flers, G. de Caillavet, M-me G. de Caillavet, B. de Salignac-Fénelon, M-elle Simone de Caillavet, R. Boylesse, E. Bourges, Henri Duvernois, M-me F. J. Guéritte et Robert Dreyfus*; 5. *Lettres à Walter Berry, Comte et Comtesse de Maugny, Comte V. d'Onclen de la Batie, M. Pierre de Chevilly, Sir Philip Sassoon, Princesse Bibesco, M-elle Louise de Mornand, M-me Laure Hayman, M-me Schelkewitch*; 6. *Lettres à Madame et Monsieur Emile Straus*.

Studii asupra acestei vaste corespondențe nu s'au întreprins decât unul de proporții reduse, al lui Benjamin Crémieux; încolo numai câteva adnotări ocazionale ale lui L. P. Quint, Robert Dreyfus, Lucien Daudet... Studiul d-lui Mihail Sebastian reprezintă deci o contribuție nu numai necesară ci și binevenită. O traducere în franțuzește a acestei lucrări credem că ar interesa și pe cititorii din propria țară a celui ce a scris „*A la recherche du Temps perdu*”.

Chiar scrisorile din tinereții se par d-lui Sebastian că sunt scrise sub iminența sfârșitului. „Deobicei, o scrisoare a lui Proust, fie ea cât de lungă, are ceva de bilet scris în grabă, în febră, cu condeiul gata mereu să-i cadă din mână și mereu reluat printr'un nou efort, printr'un nou tresărire.” Pentru omul sufocat de astmă, stând prizonier între pereții de plută ai unei camere astfel total izolate de lume, o scrisoare e un adevărat martiriu, necesitând adesea un chinuitor tratament de medicamente și droguri pentru a o putea scrie.

O extraordinară bogăție de amănunte, o voluptate de a comenta cele mai neînsemnate fapte, caracterizează corespondența lui Proust. Extrema lui sensibilitate este figurată în rânduri nervoase, unele sfâșietoare prin dramatismul lor izvorit din prezența continuă a gândului morții. În singurătatea lui, corespondența era singura modalitate de a avea un contact cu lumea. Singurătatea aceasta capătă însă adesea accente tragice: „Sunt la Versailles — spune el într-o scrisoare — de patru luni, dar să fie într'adevăr la Versailles? N'am părăsit pățul și n'am fost o singură dată la Castel sau la Trianon, sau în altă parte; deschid ochii spre noaptea închisă și mă întreb adesea dacă locul hermetic închis și luminat cu electricitate în care mă aflu, nu este mai degrabă situat în altă parte decât la Versailles, căruia nu i-am văzut nicio singură frunză moartă zburând deasupra basinelor cu apă. Asta e frumoasa mea tinerețe și frumoasa mea viață”. Și totuși o excesivă pudoare îl oprește pe Proust să scrie vreun rând despre viața lui profund intimă. „Se ascunde aici o rană morală, spune d. Sebastian, pe care nu numai corespondența, dar întreaga lui operă încearcă s'o acopere.” Ar fi trebuit pentru asta ca Proust să fi putut și el scrie, ca Gide un „*Si le grain ne meurt*”.

În ce privește pe mama lui Proust în opera și corespondența lui, studiul d-lui Sebastian aduce multe și luminoase dovezi asupra iubirii copleșitoare pe care bolnavul imobilizat în plută o manifestă pentru mama lui, supremă și delicată protecție, prietenă înțelegătoare, tovarășă de lectură, expresie a devotamentului matern cel mai desăvârșit. Iată de ce ni se pare plauzibilă afirmația d-lui Sebastian, preocupat de a explica pentru ce Proust începe a-și scrie romanul îndată după moartea mamei sale, în 1905: din „nevoia de a o revedea, nevoia de a continua să trăiască mai departe în intimitatea ei”.

După ce, în al V-lea capitol al studiului, autorul scoate din corespondență o serie de elemente care explică pregătirea și construcția operei proustiene, în capitolul următor relevă problemele de compoziție și tehnică literară, problemele de stil și problemele de morală de care este preocupat Proust în corespondența lui. „Proust este criticul cel mai cuprinzător al propriei sale opere”, afirmă d. Sebastian și pe bună dreptate. Scrupule de tot felul, informații de o extraordinară diversitate, argumentări în toate direcțiile posibile, observații minuțioase gramaticale, temeri de neînchipuit, o severitate excesivă cu sine însuși, iată ce caracterizează critica manifestată de Proust în corespondența lui.

În capitolul „Izvoare și chei”, d. Sebastian, cu o ascutită pătrundere și cu o pasiune de adevărat și devotat admirator al lui Proust, examinează în minuțios și cu rezultate fructuoase materialul din scrisori ce cuprinde numeroase explicații pentru patru personaje: Charles, Swann, Odette și Rachel, nu fără a menționa că materialul în aceste direcții „e atât de vast încât ar putea servi la scrierea unui volum special dedicat izvoarelor și cheilor”.

Prin câteva revelatorii și surprinzătoare amănunte asupra „strategiei literare” a lui Marcel Proust, d. Sebastian precedează concluziile care afirmă încăodată obiectivul urmărit și subliniază ceea ce a dovedit în tot cursul studiului: cultul pentru opera lui Proust, care ascunde în ea o mare și singulară experiență umană, o unică manifestare artistică.

Al doilea volum de poezii al d-lui Vladimir Cavarnali e departe de a afirma o limpezire a conștiinței sale poetice. Autorul e încă confuz, rătăcind haotic în căutarea unei personalități. Versificația însăși are numeroase greutăți și imperfecțiuni.

Un panteism abia deslușit, amestec de influențe din poezia lui Crainic, Voiculescu și Esenin; o continuă interferență și o continuă poticnire; o supărătoare filosofare și adesea o prozaică configurare a imaginilor.

Iată două strofe din poezia „In slovele mele...”:

*Fu știu că pârjolul bicuie acum depărtările,
Ca un blestem ce va stărnii răscoală parșivă...
Curând se vor ofili roate cântecele mele,
Curând se va risipi toată credința mea naivă.*

*Mi-e inima atât de îndurerată și cuvintele
Obidite ca litaniiile dintr'un Aprilie tuberculos.
Mugurul verde al nădejdei de odinioară,
Iși pleacă tinerețea și se închină calm lui Iristos.*

Gib I. Mihăescu
romancier

Urmare din pag. 2

Însă numai după o desfășurare de forțe imensă care să demonstreze virtuțile sale. Prințesa trebuia salvată din ghiarele unei cabale, uimită prin temeritate și talent, prin noblețea de suflet și îndrăzneală. Numai după ce toate aceste piedici presupuse ar fi fost înlăturate, numai atunci inaccesibilul ar fi fost meritat. E de prisos a spune că toată această imagine a lumii denotă un infantilism și că dacă Alba urma să cadă ar fi căzut din prima zi fără a se deda unsprezece ani la tenebroase modificări de conștiință. Gib I. Mihăescu cu toată deosebirea de cultură și de mobilitate intelectuală, în defavoarea lui, se înrușește cu Camil Petrescu și de altfel indirect cu toți scriitorii români prin acea psihologie acută a priori a oamenilor fără existență exterioară.

Ce ar fi scris mai departe Gib I. Mihăescu nu se poate ști, deși e lesne de prevăzut că nu ar fi găsit alt subiect de roman decât acela rezultat din observarea propriilor lui aspirații. Dar este hotărât că *Rusoica* e un roman superior prin spontaneitatea mijloacelor literare ale autorului și că *Donna Alba* merită atenția pentru delirul lui caustic. În istoria literaturii române Gib I. Mihăescu și-a câștigat un loc indiscutabil și cu greu s'ar putea tăgădui pașii enormi pe care i-a făcut literatura română în roman prin Camil Petrescu, d-na Papadat-Bengescu, Gib I. Mihăescu și ceilalți, dela amabilele și superficialele narațiuni ale lui Duliul Zamfirescu la gravele, meticuloasele sondări ale adâncimii omenești ale acestora din urmă.

G. Călinescu

O urzeală de neologisme supărătoare prin prozaismul lor are ca rezultat o totală lipsă de expresivitate:

*Atâta uimire și atâta calm e în mine!
Și'n această încercare a mării, nelumească,
Noi rămânem, în extazul nostru sobru,
Două elogi străni din împărăția dumezească.*

*Peste imaginația mea aprigă, involburată de enigme,
Mi se pare că veșnicia apasă cu pleoapa ei suavă.
Peste apele îndoliate ale acestui silnx dintre mături,
Crește un orgoliu, o vigoare invizibilă și bolnavă.*
(Peste ape, veșnicia...)

Unele expresii familiare sau prozaice (moartea prematură, răzvrățite nebunii, marșul urmoare scârșnește acum modern, mi-e atât de bine, — Bună ziua, Vladimir, nu voiu capitula, vă veți șterge pe bot, basm judicios și inapt, etc.), expresii fără necesitate artistică, contribuie și ele la impresia lipssei de îndemănare și de orientare, ispitind pe cititor să creadă că are de a face cu un potențial creator redus în posibilități, cu un talent de afirmație minoră. Impresia aceasta se verifică prin dese imperfecțiuni de versificație. Poetul rimează deobicei, *lumi cu lunii, vijelii cu bălării, sfârșamat cu adulmecat, lumii cu furtunii, sau, ceea ce e mai grav, biblic cu întunerte, corole cu pleoapele, Ghetismani cu bolovani, roua cu plouă, lumini cu înălțimi, etc.*

Totuși se pot găsi în volum versuri care arată un talent care, cu mai multă conștiințiozitate, cu mai multă șlefuire, ar putea spune ceva. Iată o strofă din „Bucuria”:

*Bogat e cântecul și mare-i bucuria mea!
Fermecate-mi cutg privirile pe flori.
Mă ngân de-nătea ori cu ele și as vrea,
Să mă ducă zănele de suptiori.*

Sau unele versuri:

Mă proflez ca o umbră și mă rulnez lângă fiecare statuă.
(Devastare)

*Sub fruntea înecată de vis moare o epocă,
Ca un mugur biciuit de fiorul crivățului.*
(Viziune)

Vreau să-mi spăl palmele în cer.
(Inaripare)

D. Vladimir Cavarnali prezintă în versurile sale o continuă zbatere a unor vădite eforturi de a-și contura o personalitate. Însă instrumentarul său poetic pare încă insuficient și rudimentar.

G. Ivașcu

Fundația „Regele Carol II”, Buc., 1939.
Răsădul verde al inimii stelele de sus îl plouă, poezii, Bolgrad, 1939.

Viorica Pintilieșcu, Miniaturi

Schița miniaturistică a fost lansată în Franța de Jules Renard cu ale sale *Histoires naturelles*, *Bucoliques* (la noi de Emil Gârleanu în *Din lumea celor care nu cuvântă*) și e practică în genere de femei. Lucia Mantu, Otilia Cazimir cultivă cu pasiune acest gen care urmărește să scoată efecte artistice dintr'o observație minuțioasă a lucrurilor și ființelor mici.

Acceași predilecție pentru obiectele naturale neînsemnate e manifestată și în *Miniaturile* d-rei Viorica Pintilieșcu, autoare între altele a unei foarte bune anchete asupra mentalității studentelor. Aspirațiile unui bob de rouă, vestejirea unei roze, tăierea unui copac sunt aspectele și întâmplările unei lumi inferioare, aproape anorganice.

Fără dramatism și fără pulsație, înfățișarea lor este modestă, cam lipsită de nerv și de relief: „Atârnată de un fir de iarbă fină, o boabă de rouă se trezi înviorată. Poate era de mult, dar ea nu se știa. Visătoare prindea, zâmbind frânturi de lumină și culori. Se juca cu ele fără să știe de unde vin, câte sunt. Le îmbina, le împletea și apoi fecicita le urmărea cum se topesc toate într'un capriciu al ei. Dar lumina se mărea, iar viața căuta o deslegare”.

De obiceiul câmpului observației e limitat numai la senzații.

Uneori autoarea încearcă să-și prelucreză percepțiile despre realitate, complicându-le cu sentimentalism și moralități. „Pe malul unui râu, un copac se uscase. Sfielnic își mai întindea spre cer două brațe moarte, negre. Se tot strângea în el, caricatura, ca să nu fure lumina florilor de pe coastă și uitat de toți repeta mereu: „Sunt netrebnic”.

Într'o noapte, un om grăbea pe cărare flămând; cărarea trecea peste apă și nici un pod pe aproape. Copacul înțelese gândul și se lăsă în cet cu fruntea de cealaltă parte.

Când fu dincolo, omul se opri în neștire și scărpinându-se la ceafă, cercetă puntea noduroasă: „Putregai bătrân”, și-l izbi în frunte cu topo-risca-i tăioasă...

Gemu copacul în tăceri de nimeni auzite, dar tăcătura era un fior de raze ce descoperea mai departe cărarea omului cuprins de uimire...” (Caricatura).

De același fel sunt și cele câteva intenții de povestiri alegorice din care autoarea vrea să scoată semnificația vieții, a „noțiunii” de femeie și așa mai departe: „Conștiința durerii celei mai mari bucurii de pe lume: iubirea!” citește magul, conducător de popoare și alchimistul într'un hrisov ocult.

Femeea nu e nici maternitate, nici bunătate, nici „specia care se devoră pe sine”, nici frumusețea, nimic din toate acestea, dar toată lumea o vrea și încă tânără. Ironia e ștersă, abia ghicită. nota satirică mărunță.

Miniatura presupune un anumite rafinament, o izolare voită a scriitorului într'o atmosferă simplă, ingenuă. Autoarea va avea să-și țină seama în viitoarele producții de aceste observări.

Al. Piru

Tip. „Cartea Românească”, Cluj, 1939.

Cine citește
Cine nu citește

Abonați care au plătit:
București: Mircea Rămureanu.
Cluj: Librăria Alexandru Anca.
Ioan A. Vătășescu, Secretar gen. Universitate.
Brăila: Prof. Elena Berdan.
Piatra Neamț: Gh. Fiedler.
Iași: Prof. univ. Stefan Bărsănescu, prof. univ. Cezar A. Partenie, prof. univ. Ioan Atanasiu, prof. univ. Vasile Serghie, prof. univ. C. Angelescu, prof. univ. Emil Diaconescu.
Prof. Eugenia Cazacu (Oltea Doamna), prof. Florica Gheorghiu (Oltea Doamna).
Liceul Oltea Doamna: lei 1000.
(Bravo d-nă directoare Margareta Roiu! Sunteți o adevărată ieșancă. Nivelul înalt al școlii se vede și din adeviziunea celorlalte colege.)

In schimb d-na Munteanu, directoarea Căminului Fiicilor de ofițeri Fund. Ferd. Iași a refuzat abonamentul.
(Lista urmează)

Avertizăm pe cîititorii noștri din Cernăuți și Timișoara că în caz că depozitarul M. Abraham, Libr. „Glasul Bucovinei” (Cernăuți), Libr. A. B. C., Libr. „Scrisul românesc”, Libr. „Poitschek”, Libr. „Cartea Românească”, Libr. „F-ii Moravetz” (Timișoara) nu ne plătesc în termenul cel mai scurt, vom retrage revista depe plața acelor orașe. JURNALUL LITERAR va continua să apară cu regularitate. Dacă nr. 15 sau 16 nu se va mai găsi la Cernăuți și Timișoara, prețenții noștri sunt rugați să se aboneze.
Așa vom proceda pe rând cu toate orașele și în afară de Iași și București nu vom mai trimite revista decât abonaților.

Edgar Poe

Urmare din pag. 1

urmă, întregul meu suflet era pătruns de-o imensă dorință de-a cădea, o dorință, o pasiune pentru prăpastie”.

Mult timp nu s'a știut exact data nașterii și morții poetului. Acum cercetările se socotesc încununute de succes fiindcă se poate spune, în toată siguranța: s'a născut la Boston la 19 Ianuarie 1809 și-a murit la Baltimore la 4 Octombrie 1849.

Două date. Înăuntru lor mii de vieți și-a desfășurat existența, fără ca să le-o influențeze cu ceva. Cunoașterea exactă a datei nașterii și morții era oarecum facultativă, pentru înțelegerea tenebroasei vieți a artistului, rămânând absolut necesară istoricului literar, pentru a-l putea încadra într'o școală, într'o epocă. Din punct de vedere didactic E. Poe a fost unul din mulții romantici ai secolului. Dar nu pentru că a trăit în romantism a fost Poe un romantic, ci pentru că struc-

tura lui sufletească era astfel — romantismul psihologic ca și clasicismul psihologic fiind, de altfel, nu școli literare, ci eterne categorii ale sufletului omenesc. Privit din acest punct de vedere sufletul său a ilustrat atributele clasice ale romantismului: prin firea lui impulsivă și nestăpănită; prin pasiunile necontrolate cărora le-a fost sclav; prin atitudinea exclusiv subiectivă în fața vieții; prin lupta dintre bine și rău, dureros de prezentă în conștiința sa — și deci fatal prezentă și în operă; dar mai cu seamă prin importanța acordată visului, ridicat la gradul unei noi categorii de cunoaștere. Așa după cum spune Albert Berguin în cartea sa *L'âme romantique et le rêve*, visul este pentru Poe „une connaissance magique qui met notre vie obscure en relation avec l'im-mense réalité, préssentie derrière l'univers sensible”. De parte de-a fi nocturne, visele sale sunt *des rêves éveillés*:

Visarea fiind cea descindere fulgerătoare, cea privire lucidă în adâncurile subconștiinței: „Dar vă spun că acest vis închide gândurile multoase, lucide, ale ființelor care au fost” (Imitație); cea putere a imaginației de-a învesti elaborările ei cu atributele realității — din acest punct de vedere poemul *Eureka* e o adevărată cosmogonie; sau tendința inversată a spiritului de-a atribui realității calitatea de vis: „Tot ce se vede îmi pare doar un vis într'unul mai mare”.

Opera poetică mărturisește abundent uzul făcut de visare, pentru exploatarea adâncurilor sufletești, prin fondul acestei poezii țesut din complexe stări psihice, din valori iraționale, din adânci presentimente, din misterioase corespondențe sufletești. Materialul acesta fluent, subtil a ușurat mult munca poetului: de-a sugera prin muzicalitatea versului, ceea ce atrăde de greu se poate explica prin cuvinte obișnuite. Din acest punct de vedere el este un genial înaintaș. Comparată cu

poezia pură de azi, poezia lui Poe are toate calitățile genului, fără a avea defectele unui hermetism exagerat. Căci departe de-a lăsa inițiativa cuvintelor, așa cum cerea Mallarmé, E. Poe construiește versuri de-o muzicalitate desăvârșită, vechind totuși la înlănuirea lor logică. Dar cu un secol înaintea lui P. Valéry versul poetului american știe să ascundă judecata, precizia, operația intelectuală — „achever un ouvrage consiste à faire disparaître tout ce qui montre ou suggère sa fabrication; l'artiste ne doit s'occuper que par son style”, spune poetul francez — lăsând să curgă la suprafață melodia ce transfigurează cuvintele, îmbogățindu-le cu puteri evocatoare, incantație ce trezește ecoul inefabilului, al supranaturalului.

E greu să crezi că îndărătul acestei dumnezeiești armonii, stă mîntea lucidă a poetului care cântărește și aranjează cu toată grija efectele. Ori-câtă mistificare ar sta la baza „Filiozofiei compoziției” — din

nevoia de a da o desmînțire svonorilor ce-l scoateau nebun — poezia sa n'are nimic comun cu dicteul automatic al suprarrealiștilor, explozia inspirației încrucișându-se în stăruitoare ore de lucru.

Nu numai visul slujește potetului pentru explorarea misterului vieții interioare; *des-cinderile sale în infern* sunt o altă cale. Pentru sufletul său, care căuta să se smulgă timpului, ele realizează ascuțita dorință: să ajungă la Moarte, să trăiască în ea, păstrându-și o parte a conștiinței care să-l ajute s'o cunoască și să se bucure de ea. Viața, în moarte. Căci printre imaginile care-i turbură liniștea, vîna singură se ridică înspăimântătoare, groaznică, zdrobitoare: Moartea. În cejurile vînilui, în aburii opiumului, a căutat s'o uite, dar și s'o cunoască, după cum a căutat să-i paralizaze forțele, să-i amâne sosirea cerând ajutorul hipnotismului.

O frază din „Vocea de dincolo de moarte” e relevantă: „Pentru cât timp și până la ce punct poate fi oprită moartea prin această operație”? I-a

urmărit efectele materiale: „Roșu de sânge un vierme vine... în chinuri amare inimii devin hrana lui”; și-a imaginat viața sufletului *dincolo*: „Sufletul tău se va trezi singur și frânt în negrele gânduri ale pietrei de mormânt... Sunt acum gânduri ce nu vei mai gonii/Sunt nălcii care'n veci — nu s'or mai risipi”; și ob-sedat, a sfârșit prin a împleti hidoasa imagine cu aceea a frumoaselor femei iubite.

Un alt mijloc de cunoaștere ca și o presupunere a realității ultime este proza sa fantastică. Fantasticul lui Poe derivă tot din natura lui care caută să sezeze necunoscutul, să pătrundă natura intimă a lucrurilor, pe alte căi decât acelea obișnuite, care nu răspund întrebărilor lui. În fond fantasticul e un mod de-a imagina misterul vieții, de-a crea sub directivele sufletului — totdeauna religios la acești artiști — lumea supranaturală care se refuză minții. Despre vizionari, H. Focillon spune că „pun în evidență ceea ce este mai îndrăsnesc și mai li-

ber în genialitatea creatoare o putere de devinație concentrată asupra domeniilor celor mai misterioase ale revelației umane. Un dor unic al revelației unor lumi necunoscute”.

Hoffmann, Novalis, G. de Nerval, W. Scott, toți au pătruns pe aripile fanteziei creatoare în tainiuitul miez al existenței. Totuși părintele literaturii fantastice rămâne Poe.

Alăturând omul și îngerul, pământul și cerul, realitatea și supra-naturalul, grotescul și sublimul, el a creat acea lume, acea atmosferă halucinantă, punți asvărlite de un suflet hipersensibil, de-o imaginație clocotitoare, dincolo în necunoscut, în nepătruns, în mister.

Străbătut de fiorul necunoscutului, turburat de enigma existenței, poetul a intuit în incantație și în fantastic, un mijloc de-a pătrunde în acele adâncuri ale sufletului și ale lumii, spre care își simt a-trase privirile sensibilității neobișnuite.

Sanda Popescu

OCULTISM

— Origina cărților de joc —

Origina lor e nehotărâtă, ele găsindu-se la mai toate popoarele din lume. După unii ele ar fi de origine chineză. Se spune că înspre anul 1120 un ofițer a prezentat împăratului chinez un joc născocit de el, anume Suen-Ho, compus din 32 piese de fildeș. După alții origina ar fi indiană. Se crede că ele au fost aduse din India de către Țiganii nomazi, fugiți de acolo de frica musulmanilor. În Europa au apărut prin secolul al XIV-lea. La început, erau un joc al nobililor. În secolul al XV-lea s'au răspândit cu atâtă furie, încât autoritățile bisericesti interzisera jocul preoților.

Horoscop săptămânal

2—9 Aprilie st. n.

[La data stilului vechiu se vor adăuga 13 zile]

- 2 Aprilie Curaj și gust de muncă. Caracter tăcut.
- 3 " Entuziasm copilăros. Viață sbuciumată.
- 4 " Gust de mărire, de întreprinderi mari. Izbândă.
- 5 " Inclinație spre studii. Viață liniștită.
- 6 " Fire împăciuitoare și veselă. Izbândă datorită iscusinței mai mult decât meritului.
- 7 " Ambiție. Unele desamăgiri din cauza caracterului aspru.
- 8 " Spirit aventuros. Mult optimism nejustificat.
- 9 " Incredere în sine. Aptitudini variate. Succese mari în întreprinderi migăloase.

Nostradamus

Primii pași

Cu ochii-ți verzi...

Cu ochii-ți verzi, dar de-un senin Răsfrânt în tainele privirii, Mi-ai smuls din suflet un suspin Din cuget, firul amintirii...

În câte seri când stam așa Pierduți în tainele iubirii Am admirat privirea ta Iavor al farmecului Firii?...

Șt. L. Popescu-Jean
Învățător

Poesie și proză

Iubea cu pastune trandafirii Și 'ndrăgostit îl cumpăra din piață, Aceleași flori le dă și azi Zamfirei Dar ele sunt pentru dulceață.

M. Iacobescu

Scrisoare

În cer nu îți găsec asemănare, În ape n'am zărit decât prundiș; Te caut între stele, 'n luminși, Te caut între sălcii plângătoare.

G. Isăceanu

Foiletonul „Jurnalului Literar”

Misterele castelului de Tristenburg

Urmare din pag. 1
Roșcat, te trimit pe urma mareșalului.

Amedeu retrăgându-se „cu călcăiele înaintea” cu fața la apariția în zale spunea grabnic, șoptit, în neștire: — Asasinul... Asasinul... Asasinul...

— O... tună contele Roșcat — și răsul lui gâlgăi ca o li-coare blestemată fierbând în satanice eprubete — o, și-am spus totdeauna că ești un coșcar... Dacă îndrăznii să căutați pe ucigașul lui Viermark, într-o oră, ce spun, într-o minută, din trupurile tuturor castelanilor se vor alege fărâme. Nu va rămâne — cum spune Sfânta Scriptură — nici piatră pe piatră din castel. (Și fiindcă a pomenit numele Sfintei Scripturi, mâna lui stângă făcu repede, de trei ori, crucea catolică.) — Și acum, continuă contele, eu mă duc.

În cadrul ușii de sub orologiu se opri și cugetă o clipă. Amedeu care îl privea cu gura căscată văzu cum i se aprind ochii într-o flăcărie roșie. Într'un salt disperat se repezi la ușa dinspre coridor. Dar în zadar. Era prea târziu. Contele Roșcat se repezi asupra lui și-l doborî dintr'o lovitură de pumnal. Svârco-lindu-se în spasmodic moșii, Amedeu mai spus odată: — Asa... și... nul...

În vremea asta Filip coborise din turn pe scara cu trei sute șasezeci și cinci de trepte. Îngândurat intră în grajd și mângându-și roibul pe coamă repetă: „Ora 11 noaptea...” Îl stăpânea o spaimă grozavă. Pentru că cu jumătate de oră înainte, pe când stătea în turn, privind

afară, s'au înfipt de-odată lângă mâna lui, în pervaz, o săgeată cu o scrisoare. Holbă ochii când citi cele trei îngrozitoare cuvinte: „Ora 11 noaptea”. În loc de orice iscălitură, amenințătorul făcuse cu mâna sigură un pumnal din vârful căruia picurau trei stropi de sânge...

Când ajunse la țarm, Filip descălecă și lăsă frâul calului grăind către valuri: — Imi sunteți martore... La noapte voi fi asasinat... asasinul...

Calul nechează scurt. Și lui i s'a părut că i-a răs cineva la spate. Se întoarse dintr'o săritură cu pumnalul în mână. Calul sperindu-se fugi în galop năvalnic. Filip o luă la fugă în urma lui spre stufișurile care se sfârșeau la marginea stâncilor goale. Pe urmele copitelor Filip intră într'o peșteră pe care n'o mai văzuse până atunci. Înainte în adâncul negru, s'auzeau ca de la o mare depărtare răsunând copitele calului. Ace de gheață se înfingeau în tâmpelile vrednicului urmaș Tristenburg, înaintând în adânc. O singură dată când s'a uitat în urmă, gura rotundă a peșterii i s'a părut ca un ban de aur, de mică ce era...

Dintr'odată, la cotitură îl pâliră în față flăcările unui foc, vocile bărbătești și plânsetele unei femei supse la cazne. Filip văzu dintr'o aruncătură de ochi întreaga încăpere cu doisprezece bărbați în zale împrejurul focului, cu pumnalele în mâini. Femeea legată la stâlp, pe jumătate goală, era princesa Amelia.

Eusebius Camilar
(Va urma)

BIOGRAFIA

VAN GOGH

Născut la 30 Martie 1853 în satul Groot Zundert din Brabantul olandez, dintr'o vechi și onorabilă familie ale cărei ramificații se întindeau, asemeni unui arbore puternic, în toată Olanda, Vincent Van Gogh a fost fiul mai vârstnic al pastorului Theodor Van Gogh, un om care știa pe de rost Biblia și arta de a fi auster.

Viața sa este o dramă, cu pribegie și durere multă. O dramă cu un singur personaj. Il aflăm când vânzător de tablouri la vestita casă Goupil, când predicator al învățăturii creștine printre minerii aceluia „Egipt negru”: Borinage, când simplu șomer, vagabondând flămând și bolnav pe drumurile vitrege ale Europei unui sfârșit de veac. Scena se putea muta la Londra, Amsterdam, Petit-Wasmes, Bruxelles, Haga, Nuenen, Paris, Provence.

E cunoscută puterea tradiției în familiile care numără generații. Rudele vroiau să facă din Vincent un pastor statornic și temător de Dumnezeu. Chiar dânsul scrie sublimului său frate și confident Théo că se simte atras de religie: „Trebuie să devin un bun predicator...Vreau să mângâi pe cei umili”.

Dar religia nu-l putea mântui. Predicatorul „gurilor negre” din Borinage (despre care Emile Zola ar fi spus că e un nou Iisus) era prea sincer cu el și cu oamenii. A fost înlăturat din rândurile clericilor, fiind socotit nebun. Nebun l-au socotit și țărani din Brabant și cei din Arles. Această certitudine i-a șue-rat-o la ureche, ucigător, prietenul său Gauguin. De atunci

crizele s'au succedat, din trei în trei luni, până la 29 Iulie 1890, când și-a curmat cu un foc de revolver această mescușină și ponderabilă existență.

Întreaga viață a artistului e o luptă subterană, surdă, o căutare înfrigurată, o tendință de perfecționare în ce privește mijloacele de lucru, tehnica, în sfârșit o întrecere cu sine și o depășire. Această luptă are tragismul ei, însă Vincent Van Gogh nu desparează. E de partea melancoliei active, „care nădăjduște, năzue și caută”.

Portretele și desenele sale copleșesc, trapează, parcă ar fi fost făcute cu suflul, nu cu pensula sau cărbunele. Se simte atras de mizeria sordidă a mahalalelor, bordelurilor, colibelor muncitorilor, unde desoperă, lucid, noi valori artistice. Paul Gauguin declara uneori că nu putea privi mult timp pânzele lui Vincent Van Gogh, de teamă să nu înnebunească.

Exaltarea vieții, exagerarea esențialului în dauna banalului, sezișarea aceluia „ce qui ne passe pas dans ce qui passe”, da artiței sale un aer stângaci, frust, parcă incomplet, dar de o forță expresivă inegalabilă.

Țărani lui Vincent Van Gogh sunt parcă pictați cu pământ — ca ai lui Millet — și în toată asprimea trăsăturilor caracteristice. În celebrul său tablou „Măncătorii de cartofi” se desprinde ușor semnificația pe care pictorul a căutat și i-o dea: exaltarea muncii țăranilor și a hranei pe care atât de onest au câștigat-o.

Țesătorii lui Van Gogh sunt visători, aproape somnambuli, nervoși, neliniștiți (din pricina zilei de mână).

In „Cafeneaua nopții” roșul și verdele exprimă grozave patimi omenești; acolo, în cafenea, te poți ruina, înnebuni, comite crime.

Peisagiile exprimă aceeași halucinantă durere, (cosmos umanizat).

Soarele lui Vincent Van Gogh e trist ca o înfricoșată aducere aminte... Totuși, acest Wagner al colorilor care putea fi poet, filozof sau preot, s'a stins la 37 de ani, înnebunit de prea multă pasiune și lumină, necunoscând altă bucurie pă-mân-tească decât furi și fer-voarea muncii. La înmormântarea lui, în Anvers-sur-Oise, n'au asistat decât șase persoane: Théo, doctorul Gache, père Tanguy și pictorii Rousseau, Aurier și Bernard. Din sutele de tablouri, care l-au costat energie și privațiuni numai unul s'a vândut în timpul vieții sale: „Via roșie”, doamnei Anna de Boch. Iar pictura sa atât de umană nu a fost semnalată decât de un singur articol, al lui G. Albert Aurier în *Mercur de France*, Ianuarie 1890, din care cităm finalul:

„Cet artiste robuste et sincère, à l'esprit tout illuminé, connaît-t-il la joie d'être compris par le public? Je ne pense pas. Il est trop simple, et à la fois trop subtil pour satisfaire l'esprit bourgeois de nos contemporains. Il ne sera jamais compris que par ses frères artistes”.

De atunci au trecut patru-zeci și nouă de ani...
Bogdan Istru

Indiscreții și Anecdote

Lui Ovid Densusianu-fiul care scrie romane

O, biată limbă românească, Nu poți să urci pe alte trepte: Tatăl a vrut să te îndrepte, Fiul vrea iar să te stâlcescă
Donel

Benjamin Constant, autorul celebrului roman *Adolphe*, arătând simpatie pentru Napoleon la întoarcerea acestuia din insula Elba, fu proscris odată cu Restaurația. Prietenii sfătuiră pe scriitor să adreseze Regelui un memoriu, ceea ce Constant și făcu. Ludovic XVIII, primind scrisoarea din mâinile ministrului Decazes și citind-o, rămase satisfăcut și tăie pe scriitor de pe lista proscrisilor.

— Ei bine — ziseră prietenii către Constant — scrisoarea a izbutit, a convins pe rege.

— Vă cred — răspunse blazat scriitorul —; aproape m'a convins și pe mine.

Joseph de Maitre, ministru plenipotențiar al Regelui Sardiniei la Petersburg, zugrăvea cosmopolitismul capitalei ruse cu această anecdotă:

În Sâmbăta-Mare un tânăr negru de pe coasta Congului a fost botezat în biserica catolică din Sf. Petersburg: preot oficiant era un iezuit portughez; nașa, prima doamnă de onoare a răposatei Regine a Franței, doamna prințesă de Tarent; naș, ministrul regelui Sardiniei. Neofitul a fost întrebat și a răspuns în englezeste:—Do you believe? — I believe.

Când Al. Macedonschi scrie nefericita epigramă cu privire la boala lui Eminescu nu produse numai simpla indignare ci fu și bătut. Afându-se în cafeneaua Fialkowski, Macedonski și prietenul său Bonifaciu Florescu, amândoi detractori ai lui Eminescu, se treziră față în față cu doi necunoscuți în haine vărgate și cu demijobenuri lăsate pe ceafă. Amândoi erau voinici și bine hrăniți.

— Tu ești — strigă unul către Macedonschi — mișelul care într'o epigramă ai cutezat să insulti pe Eminescu? Urmară apoi, câteva expresii vii și foarte populare. Macedonski, foarte demn, se ridică în picioare și trase individului două palme. Individul săriră însă fioroși și culcară la pământ pe Macedonski și pe Bonifaciu Florescu. Publicul sări cu sifoane, cu

tocuri de biliard și cei doi zurbagii fură cu greu scoși afară.

Fiind pe patul de moarte Macedonski, care cântase rozele într'un rondel, primi de la fiul său Nikita un flacon de parfum de trandafir. Înainte de a muri, poetul ceru să i se toarne parfum pe o batistă și se stinse cu vorba rozele pe buze.

În anul 1912 Al. Macedonski făcea d-lui Al. Th. Stamatiad „urarea aveau și a urcării spre gloria cea mai deplină”. Urarea s'a realizat fiindcă d. Stamatiad a fost în-cunutat cu premiul național de poezie care precum se știe consacră pe marii poeți români, dându-le o mare glorie.

Cităm o vestită pe vremuri poezie de Th. Șerbănescu *Un strigăt*, care azi e producătoare de veselie

O durere infernală
Vai! consumă viața mea:
Suferința'mi e mortală
Și nu-i chip să scap de ea.

În durerea mea păgână
D'ași putea o clipă, eu
Ași lua pământu'n mână
Ș'ași svârli în Dumnezeu!

Revistă complexă. *Convorbirile Literare* au fost întemeiate cum se știe la Iași. D. I. E. Torouțiu o tipărește la București și o declară exponență a Bucovinei, dorind totuși să zidească prin ea Neamul dela Nistru pân' la Tisa. Concepția ei este „Egoismul Poporului” și forma ei este de „Biserică”.

Le Brun, poet cu reputație în timpul revoluției franceze, fu părăsit de nevastă care se lăsă sedusă de prințul de Conti. Din această cauză avusesse un proces. Gurile rele însă pretindeau că Le Brun își vânduse soția.

Primim la Redacție:
Domnule Dilector,

pentru te spun dumneatale că Esti noa Zunime. eu stiu că noo zunime ie cale no cunoaste încă nimeia eu am cumpalat o levistă noo domle care se Chiamă convolbili litirale și scrie la ea numai copoi ca noi domle uno Toloupu, unu Ionescu si unu Munteanu, eu mă duc acolo eă zițe Că ie ca la Biselica un zune

POSTA REDACTIEI

Gh. Fidler, *Piatra N.*: Rog să scuzăți. S'a remediat... D. M. Ignatus, *Iași*: Publicăm *Crepusculare*, cu condiția să comunicați numele. Pseudonimul ales a mai fost utilizat. Bogdan Găuș, *Constanța*: Răspuns direct. M. Spiridon, *Fălcieni*: Se publică fără pseud. În corpul rev. O. A. Ghedeon, *Buc.*: Mulțumiri p. frumoasele cuvinte. Dați-ne epigrame numai în legătură cu viața literară. Bogdan Istru, *Chisnău*: Puteți trimite orice articol în spiritul nostru, iar cu privire la „verdict” calm și așteptare. Sanda Popescu e numele chiar al colaboratoarei noastre. Stan F. Barac, *Buc.*: Trimiteti mai multe. Noi decidem dacă merge total sau fragmentar. Ar fi ceva. M. Iacobescu-Băta, *Buc.*: Răbdare; am dat ceva. Dar, p. D-zeu, scurtați numele. Mitcea Lazăr, *Pliești*: Deocamdată o strofă. Gh. Manole, *Medgidia*: Simpatice, dar vrem să ne învățăm cu răbdare. Faceți-ne în proză descriere pitorească, fizică și morală a Medgidiei. Cristian Sărbu, *Buc.*: Nu ne-am gândit la ce credeți. Dați-ne una mai scurtă. Cordiale salutări. I. Bunescu, *Buc.*: Se publică. I. Felea, *Buc.*: Se va publica. Ucim Levap, *Bacău*: Încă nu sunt convinsătoare. Mai încercați. Paul Dorobanțu, *Băneasa*: Prin mandat. George Petcu, *Buc.*: Orice este publicat cade sub critică și orice mijloc (afară de acela care ating

onorabilitatea personală) sunt legitime spre a discredită produțiile rele. *Revista Scriitorilor* trebuie discreditată pentru trivialitatea ei. Persiflarea nu este „injurie”. Măiorescu în polemicile lui a persiflat. Noi am promis să nu petrecem pe socoteala tinerilor care ne trimit mss., aici, și ne-am ținut de cuvânt. Cât despre folosirea numelui d-tale într'un articol, fatală o incidentă ori *fausse mémoire*. Credeam că numele este inexistent, necunoscându-vă poeziile. *Eleonora M., Iași*: Intenții laudabile. Dați însă scrieri care să n'abă sau să pară a avea un caracter prea intim. *Grăia Vintilă, Roman*: Progres remarcabil. Vă abonează administrația când trimiteți suma. N'ați putea scrie pagini autobiografice?

Erratum la nr. 13, p. I, nr. 59-60: douăzeci de milioane de locuitori.

Toată corespondența redacțională (cărți, reviste, manuscrise) se va trimite d-lui G. Călinescu, Str. aviator Th. Ilescu 47 București III.

Dispoziția nu privește pe colaboratorii noștri permanenți din Iași care vor înmâna mss. la Redacție.

Aristarc